

J. LAMBRECHT

'Recht op de waarheid af': Bijdragen over Paulus, de Evangelieën en de Nieuwe Bijbelvertaling

2005. Leuven: Acco.

Die titel van hierdie werk dek nie die hele lading nie aangesien daarin ook 'n bydrae oor Openbaring opgeneem is. Van die twintig studies handel die eerste vier spesifiek oor probleme in die nuwe Nederlandse vertaling, maar die betrokke en ander vertalings speel ook in die ander stukke 'n rol. Die aard van die bydraes en hulle klem op detailpunte van die Griekse grammatika en die eksegeese van dele wat moeilike vraagstukke oplewer, maak hierdie werk van belang vir vertalers van die nuwe Afrikaanse vertaalpoging. Daarom word hier 'n volledige lys verskaf van die teksgedeeltes waaroor die studies handel al kan hulle uiteraard nie volledig bespreek word nie.

Die vier bydraes wat direk op die nuwe Nederlandse vertaling gemik is, dek die volgende teksgedeeltes: Gal. 2:14-21; 1 Kor. 15:1-11; Mat. 22:1-14; Joh. 20:17-18. Vir die res handel die werk oor: die brief aan die Romeine: 7:1-6; 7:7-12 en 13-14; 7:14b-20; 11:25-32; en 14:7-9; die apostel Paulus: 1 Kor. 1:17; 2:15-16; 3:10-15; en 2 Kor. 11:

23-25; asook ten slotte oor Jesus Christus: Mark. 13:26-27; Luk. 20:34-38; 1 Kor. 15:12-34; 16:21-24; 2 Kor. 5:14-15 en 21; Fil. 2: 6-11; en as laaste Openb. 1:1-3.

Die skrywer is bekend vir die minutieuse presiesheid waarmee hy eksegese benader en beoefen. Dit blyk weer eens op bladsy 66 waar hy die nuwe Nederlandse vertaling aanvat oor die lukrake manier waarop die verbindingspartikels in Rom. 7:14-20 gehanteer word. Hy skryf:

De grammaticale samenhang is belangrijk voor de gedachtegang van Paulus. Om die samenhang te verduidelijken gebruikt het Grieks verschillende soorten bindpartikels. In NBV ontbreken die veelal. In 15a, 18b en 19a blijft het redengevende *gar* ("want, immers") onvertaald, in 15c en 19b het tegenstellende *alla* ("maar") en in 17a het partikel *de* ("nu"), dat een stap markeert in de redenering.

Dit is opvallend dat ook die 1983 Afrikaanse Vertaling dikwels (onder andere ook in hierdie verse) dergelike partikels onvertaald laat — ook op plekke waar dit van groot belang sou wees om byvoorbeeld 'n konklusie aan te dui, soos onder andere in Ef. 4:1. Vertalers wat van mening is dat dergelike verbindings op grond van 'n dinamies- of funksioneel-ekwivalente vertaalmetode maar negeer kan word, verkrag daarmee wesenlik dit waarvoor funksionele ekwivalensie staan. Sonder inagneming van die verbindings in die teks word alle moontlikheid om 'n vertaling te bied wat inhoudelik ekwivalent is, prysgegee. Lambrecht sê dan ook:

Op het eerste gezicht lijkt Paulus' redenering in 7,14-20 verward en repetitief. De vele partikels laten een cerebrale, dorre, bijna mathematische indruk na. Maar het grammaticale onderzoek toont aan dat de verbindende of tegenstellende voegwoorden in het betoog op hun plaats zijn. Mag een vertaling die dan zomaar weglaten, omdat ze de tekst belasten of omdat de lezer de gedachte als vanzelf kan aanvullen? (66).

Hierdie insigte is van besondere belang omdat juis die onnoukeurige omgang met dinamiese vertaalpogings daartoe bydra dat aan funksioneel-ekwivalente vertalings in sekere kringe 'n slegte naam kry. Waar letterlike vertalings vir leke lesers dikwels onbegryplik is, is onnoukeurige dinamiese vertalings dikwels juis verwarrend omdat die duidelike bedoeling van die oorteks nie in die nuwe teks tot sy reg kom nie vanweë die feit dat die vertalers in hulle poging om die nuwe teks "maklik" te laat lees, te veel vryhede met die taal van die oorteks neem.

Lambrecht is, behalwe vir sy skerp geleerdheid, ook bekend as 'n Bybelkundige wat hoog prys stel daarop om die kennis van die Bybel met gewone lidmate van die kerk te deel. Dit blyk onder andere uit sy slotopmerkings in die stuk oor Openb. 1:1-3, waaruit blyk dat die openbaringe in die boek oor dinge handel wat gou moet gebeur en dat die einde naby is (185). Dit laat Lambrecht vra na die relevansie van die boek vir moderne Christene en wat te make is van die feit dat die einde nou al so lank nie aangebreek het nie. Dat die einde toe nie gekom het soos die Openbaringskrywer gemeen het nie, sê hy, kan nie maar weggepraat word nie. Dit mag egter nie daartoe lei dat die verwagting self van die eindtyd verdwyn nie.

De eschatologie, de definitieve komst van de heerschappij van God, is een onmisbaar bestanddeel van ons geloof. Juist vanuit die toekomstverwachting zetten we ons in voor een betere wereld hier op aarde, in de overtuiging dat deze verwerkelijking al vooruitloopt op de aangekondigde "nieuwe wereld" (185).

Maar wat dan gemaak met Openb. 1:7 wat praat van Jesus se (spoedige) koms op die wolke? As moderne uitlegger en Christen sê Lambrecht hiervan: dit "is natuurlik beeldtaal. Dat zag men nog niet zo in de oerkerk" (185). Tot sover goed. Maar wat behou die Christen dan as toekomsverwachting? Die geloofsoortuiging, sê hy, dat vir elkeen van ons aan die einde van die lewe 'n ontmoeting met die Heer wag. En vir elke Christen is hierdie ontmoeting nie veraf nie, maar naby. Tog, ook weer, is hierdie ontmoeting natuurlik nie gelyk te stel met die uiteindelijke koms van die Godsheerskappy nie. Maar juis op hierdie punt sou ek aan Lambrecht 'n vraag wou stel. Hy is modern genoeg om die wederkoms op die wolke as beeldspraak te verstaan. Maar as dit kom by die uiteindelijke ontmoeting met God, is/bly hy naief-realisties. Sou dit vir ons tyd nie beter wees om ons toekomsverwachting bloot te formuleer as ons hoop, ons vertrouwe vir die toekoms, op God nie — die verwagting van 'n toekoms waar ons veilig is in die hande van God, ons Vader? Solank ons natuurlik ook hierdie manier om oor God te praat, as beeldspraak verstaan!

Prof. J.H. Roberts
Emeritus
Fakulteit Teologie
Unisa.